

Anca Simionca¹

Transznacionális család a migráció és a szolidaritás között: romániai perspektívák

Recenzió: Ionuț Földes *Circulația grijii și solidaritate intergenerațională. Legături familiale transnaționale în contextul emigrației din România*

(A gondoskodás körforgása és a generációk közötti szolidaritás. Transznacionális családi kötelek a romániai kivándorlás kontextusában) című könyvéről (Presa Universitară Clujeană, 2022)

Fordította: Bodó Márta

<https://doi.org/10.17177/77171.306>

*A gondoskodás körforgása és a generációk közötti szolidaritás. Transznacionális családi kötelek a romániai kivándorlás kontextusában*² című, Ionuț Földes által írt és 2022-ben a Kolozsvári Egyetemi Kiadónál megjelent kötet két, egyre nagyobb társadalmi fontosságú jelenséggel foglalkozik: a migrációval és a népesség elöregedésével. Megjelenése óta ezek a tendenciák felerősödtek, ami rávilágít egy olyan szisztematikus elemzés szükségességére, amely megragadja a köztük lévő kapcsolatot. Földes a 2016-os, a *Generációk közötti szolidaritás a külföldi munka-migrációval összefüggésben. Az otthon maradt idősök helyzete*³ című országos felmérés adatait használja fel, szakszerű kvantitatív módszereket alkalmazva a migráció által érintett családokban a generációk közötti támogatás dinamikájának feltárására. A tanulmány részletesen elemzi a generációk közötti támogatáscseréket, kiemelve a migráció által a családi kapcsolatokra gyakorolt strukturális és érzelmi átalakulásokat. A könyv egy mélyreható betekintést nyújt abba, hogy hogyan marad fenn vagy értelmetlenedik újra a generációk közötti szolidaritás, különös tekintettel az idős, otthon maradt szülőkre, a családi kohézió fenntartásában játszott aktív szerepükre, valamint e kapcsolatok szélesebb körű társadalmi és gazdasági következményeire.

A munka öt fejezetre tagolódik, amelyek elméleti, empirikus és kritikai szempontból vizsgálják a generációk közötti kapcsolatokat. Az első két fejezet részletesen áttekinti a családdal, a migrációval és a generációk közötti szolidaritással kapcsolatos szakirodalmat. A szerző elhatárolódik a funkcionalista és strukturalista megközelítésektől, és egy kapcsolati szemléletet javasol.

1 Dékán, egyetemi adjunktus, PhD, Szociológia és Szociális Munka Kar, Babeș–Bolyai Tudományegyetem. E-mail: anca.simionca@ubbcluj.ro

2 Földes, I. (2022). *Circulația grijii și solidaritatea intergenerațională: legături familiale transnaționale în contextul emigrației din România*. Presa Universitară Clujeană. <http://www.editura.ubbcluj.ro/bd/ebooks/pdf/3508.pdf>

3 *Solidaritate intergenerațională în contextul migrației pentru muncă în străinătate. Situația vârstnicilor rămași acasă*. <https://csp.centre.ubbcluj.ro/sociologia-populatiei/solidaritatea-intergenerationala-in-contextul-migratiei-pentru-munca-in-strainatate-situatia-varstnicilor-ramasi-acasa/>

E nézőpont szerint a család egy dinamikus entitásként értelmezhető, amelyet egyeztetett (negociat) cselekvések és gyakorlatok sorozata határoz meg, ezáltal egy pontosabb képet kapunk arról, hogyan alakulnak a családi kapcsolatok transznacionális kontextusokban.

Az eredeti empirikus elemzések a IV. és V. fejezetben találhatók, amelyek egymást kiegészítő nézőpontokat nyújtanak a generációk közötti szolidaritás különböző formáiról. A IV. fejezet a látens osztályelemzés segítségével a családi szolidaritás három fő típusát azonosítja: a felfelé irányuló harmonikus szolidaritást, a kapcsolati szolidaritást és a lefelé irányuló harmonikus szolidaritást. Ezeket a tipológiákat a szerző olyan változók alapján határozza meg, mint a kapcsolattartás gyakorisága, a pénzügyi támogatás, a gyakorlati segítségnyújtás, valamint a a családi kapcsolatok története. Az eredmények azt mutatják, hogy a szülők és a gyermekek közötti, még a migrációs tapasztalatot megelőző, kapcsolat a fő meghatározója az ezen osztályok valamelyikébe való tartozásnak. A generációk közötti szolidaritás így egy állandó folyamatként írható le, amelyet a támogatások kétirányú áramlása jellemez.

Az V. fejezet logisztikus regressziós modellek alkalmazásával bővíti az elemzést, hogy megvizsgálja a generációk közötti támogatáscserét a migráció előtt és alatt. A modellek első csoportja a családtörténet alapján térképezi fel a támogató kapcsolatokat, kiemelve, hogy a múltbeli tapasztalatok hogyan befolyásolják a jelenlegi szolidaritást. A modellek második csoportja a szülők és a gyermekek sajátos szükséglet- és lehetőségstruktúráját vizsgálja, hangsúlyt fektetve kölcsönhatásaik dinamikájára. Az eredmények arra mutatnak rá, hogy a szülők és gyermekek közötti szolidaritási kapcsolatok története a legfontosabb magyarázó tényező a generációk közötti támogatás fenntartásában. Ez az integrált megközelítés átfogó képet nyújt a transznacionális családi kapcsolatok dinamikájáról.

A könyv azt vizsgálja, hogy a romániai idős szülők és migráns gyermekeik közötti kapcsolatokat hogyan tartják fenn és hogyan alakítják át a határokon átnyúló kontextusok. Az elemzés középpontjában a generációk közötti támogatási kapcsolatok állnak, amelyek kétirányúak, és amelyekben az idős szülők nem csupán kedvezményezettként, hanem a családi kapcsolatok fenntartásának aktív résztvevőiként jelennek meg. A nagy távolságokat áthidaló látogatások, a technológia kommunikációs célú használata és a bevonódás egyéb formái ezt az aktív részvételt igazolják. Az elemzés rámutatnak arra, hogy a családi támogatás a szükségletek, a lehetőségek és a családi múlt összefonódásából ered, ami jól tükrözi az intergenerációs kapcsolatok összetettségét. Földes elutasítja azt az elképzelést, hogy a földrajzi távolság akadályozza e kapcsolatok fenntartását, és bemutatja, hogy a családi szolidaritás túlmutat a fizikai közelség vagy az együttélés korlátain, ehelyett a technológia és a kulturális gyakorlatok által közvetített társadalmi és érzelmi közelség határozza meg; a földrajzi távolságot a támogató kapcsolatok újraértelmezésének lehetőségeként lehet felfogni.

A tanulmány egyik jelentős hozzájárulása a családról alkotott funkcionalista nézőpont kritikája, amely a családot hajlamos a térbeli közelségen alapuló, rögzített, biológiailag vagy társadalmilag meghatározott egységgé redukálni. Ehelyett a szerző egy relációs megközelítést javasol, amelyben a családot dinamikus egységként értelmezi, amely az egyeztetett cselekvéseken és a változatos családi gyakorlatok összességén alapul. A család kifejezést igeiként használja, hangsúlyozva a családi cselekvés gondolatát, amely a családot biológiai adottságból aktív konstrukcióvá alakítja át, amelyet a szolidaritás és a kölcsönös támogatás tart fenn. A migráció összefüggésében ez a megközelítés alapvető fontosságú, mivel a fizikai távolság a családi kapcsolatok

újraértelmezését és kiigazítását idézi elő. A szerző bemutatja, hogy a távolság ellenére a szülők és a gyermekek mély kötelékeket tartanak fenn, és a migrációt a generációk közötti szolidaritás újjáépítésének terévé alakítják. Az idős szülők és felnőtt migráns gyermekeik közötti kapcsolatok elemzésével a tanulmány feltárja a családi gyakorlatok sokféleségét, a családi múltnak a jelenlegi kapcsolatokra gyakorolt hatását, valamint a szükségletek és lehetőségek struktúráinak fontosságát a szolidaritás meghatározásában. Az ebben a tanulmányban javasolt családi pluralitás perspektívája üdvözlendő megközelítés, mivel problematizálja az egységes család eszméjét. A kortárs társadalmak szociális és gazdasági dinamikája a családi kapcsolatok új formáit hozza létre, és a tanulmány a családi szolidaritást folyamatos, tárgyalásos és kontextusfüggő folyamatként közelíti meg.

A könyv szakszerű elemzéseket és jól alátámasztott értelmezéseket tartalmaz. Az egyik alapvető hozzájárulása a kvantitatív módszerek, például a látens osztályelemzés és a logisztikus regressziós modellek kreatív és rigurózus alkalmazása. Ezek az eszközök nemcsak a családi szolidaritási tipológiák azonosítását teszik lehetővé, hanem az ezeket befolyásoló tényezők feltárását is, a családi kapcsolatok történetétől kezdve a szülők és a gyermekek sajátos szükséglet- és lehetőségstruktúrájáig. Ez a fajta elemzői megközelítés nemcsak a jelenség különböző dimenzióit teszi érthetőbbé, hanem árnyaltabb értelmezések előtt is utat nyit, ami egy ilyen összetett kutatási területen elengedhetetlen.

A kvalitatív adatok hiánya, beleértve az alanyok közvetlen vallomásait, korlátozza a szubjektív dimenziók és a bemutatott gyakorlatoknak tulajdonított jelentések megértését. Ezt részben ellensúlyozza a meglévő kvalitatív szakirodalom, amelyet a szerző a kvantitatív eredmények kontextusba helyezéséhez és értelmezéséhez használ fel. A kvalitatív szempontok közvetlen integrálása az elemzésbe azonban gazdagította volna a tanulmányt azáltal, hogy árnyaltabb képet ad a családi kapcsolatokról és a generációk közötti szolidaritás dinamikájáról. Az elemzés másik kritikus pontja, hogy a vizsgált kapcsolatokból hiányzik a gyermekek nézőpontja. Ez a nézőpont gazdagíthatta volna a transznacionális kapcsolatok megértését, különösen a kölcsönös támogatás dinamikája szempontjából. A migrációs szférában végbemenő folyamatos változásokra való tekintettel a frissebb adatbázisok elemzése nemcsak ajánlott, hanem szükséges is a jelenlegi valóság jobb megragadása érdekében.

A kötet jelentősen hozzájárul a családi kapcsolatok transznacionális kontextusban való megértéséhez, és eredeti perspektívákat kínál a migrációval összefüggésben a generációk közötti szolidaritásról. A szerző részletes elemzése és a szakirodalom kritikai megközelítése nemcsak a jelenség mélyreható megértését teszi lehetővé, hanem a terület szempontjából releváns új kutatási irányvonalakat is megnyit. A módszertani alaposság és a jól kontextualizált értelmezés ötvözése révén a könyv alapvető és nélkülözhetetlen forrásként szolgál a családi dinamikák transznacionális vizsgálatához.

SZAKIRODALOM
REFERENCES

- Földes, I. (2022). *Circulația grijii și solidaritate intergenerațională. Legături familiale transnaționale în contextul emigrației din România*. Presa Universitară Clujeană. <http://www.editura.ubbcluj.ro/bd/ebooks/pdf/3508.pdf>
- Centre for Population Studies (n. d.). *Solidaritate intergenerațională în contextul migrației pentru muncă în străinătate. Situația vârstnicilor rămași acasă*. <https://csp.centre.ubbcluj.ro/sociologia-populatiei/solidaritatea-intergenerationala-in-contextul-migratiei-pentru-munca-in-strainatate-situatia-varstnicilor-ramasi-acasa/>